

บทที่ 5

ความร่วมมือทางการค้าและเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนกับต่างประเทศ

ความร่วมมือทางการค้าและเศรษฐกิจกับต่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญสำหรับกลุ่มประเทศอาเซียน เพราะเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่โดยเฉพาะการค้าสัมพันธ์กับประเทศนอกกลุ่มอาเซียนมากกว่าภายในกลุ่มอาเซียนด้วยกันเอง โดยเฉพาะการค้ากับประเทศอุตสาหกรรมประมาณร้อยละ 60 ของปริมาณการค้าทั้งหมด และค้ากับภายในกลุ่มของอาเซียนเองเพียงประมาณร้อยละ 15.7 ของปริมาณการค้าทั่วโลก¹ ประเทศอุตสาหกรรมที่สำคัญได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และตลาดรวมยุโรป นอกจากนี้ประเทศในกลุ่มอาเซียนทุกประเทศเป็นประเทศกำลังพัฒนา ฉะนั้น จึงต้องการความช่วยเหลือจากประเทศที่พัฒนาแล้วในด้านต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศของตนให้ก้าวหน้าทัดเทียมกับประเทศอื่น และดำเนินถึงในด้านการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้ว กับประเทศที่กำลังพัฒนา ถ้าประเทศที่พัฒนาแล้วยิ่งมุ่งที่จะเอาเปรียบประเทศที่กำลังพัฒนา ก็จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาไปไม่รอด และในที่สุดก็จะกระทบกระเทือนถึงภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่นกัน

แต่การที่จะได้รับความช่วยเหลือหรือช่วยเหลือจากประเทศพัฒนาแล้วมากนักก็เพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับอำนาจต่อรองของประเทศกำลังพัฒนาแต่ละประเทศด้วย ดังนั้น การรวมกลุ่มของอาเซียน ก็จะช่วยให้อำนาจในการต่อรองกับต่างประเทศเพิ่มขึ้นด้วย

ประเทศพัฒนาแล้วที่ให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้ากับอาเซียนที่สำคัญและที่จะกล่าวถึงต่อไปได้แก่ ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และแคนาดา รายละเอียดในแต่ละประเทศ จะกล่าวถึงใน 2 ลักษณะคือ

(ก) การติดต่อและดำเนินการ

(ข) ความร่วมมือในด้านการค้าและเศรษฐกิจ

ซึ่งรายละเอียดในแต่ละประเทศหรือกลุ่มประเทศมีดังต่อไปนี้

¹United Nations, Direction of Trade Annual 1970-76. (ก้านวม)

ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป

ประชาคมเศรษฐกิจยุโรปซึ่งประกอบด้วยประเทศสมาชิก 9 ประเทศ ได้แก่ ฝรั่งเศส อิตาลี เบลเยียม ลักเซมเบิร์ก สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เดนมาร์ก เนเธอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร สาธารณรัฐไอร์แลนด์ เป็นตลาดการค้าและเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญอันดับ 3 รองจาก ญี่ปุ่น และสหรัฐ ในด้านการค้าและการค้าระหว่างกันนั้น ปรากฏว่าอาเซียนตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบดุลการค้ากับประชาคมยุโรปมาตลอด และแนวโน้มการขาดดุลก็ปรากฏว่าสูงขึ้นเรื่อย ๆ เพราะลักษณะสินค้าส่งออกของอาเซียนไปยังประชาคม ส่วนใหญ่ยังคงเป็นสินค้าออกประเภทที่ทำกันมาดั้งเดิม คือ สินค้าประเภทเกษตรกรรม และผลิตภัณฑ์ขั้นปฐม ส่วนสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกมีน้อยมากและต้องประสบปัญหาการแข่งขันการส่งออก นอกจากนี้การค้าระหว่างกันนั้นก็มิได้ดำเนินไปอย่างราบรื่น เพราะนโยบายของประชาคมฯ ที่ตั้งกำแพงภาษีจากประเทศที่สาม และส่งเสริมความช่วยเหลือประเทศสมาชิก ตลอดจนสมาชิกสมทบของประชาคมฯ เอง โดยผ่านการให้สิทธิพิเศษทางศุลกากร การให้เงินอุดหนุน และมาตรการต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้วยเหตุนี้ประเทศอาเซียนจึงได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการเจรจากับประชาคมฯ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการค้าที่ตนประสบอยู่ เพราะแหล่งที่มาของรายได้จากการส่งออกขอประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนหนึ่งมาจากประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (ซึ่งเป็นส่วนที่มากประมาณ 1 ใน 3) นับตั้งแต่ปี 2509 เป็นต้นมา ปรากฏว่าสินค้าออกจากอาเซียนที่ส่งไปจำหน่ายยังประชาคมฯ มีแนวโน้มลดลง อันเนื่องมาจากการเก็บภาษีศุลกากรเหลือมูลค่าแก่สินค้าของกลุ่มประเทศอาเซียน เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้านำเข้าชนิดเดียวกันที่มาจากประเทศสมาชิกและสมาชิกสมทบของกลุ่มประชาคมฯ

ในการเจรจาของกลุ่มประเทศอาเซียนกับประชาคมฯ นั้น วัตถุประสงค์ในการเจรจานั้นสามารถแบ่งออกได้เป็นระยะสั้นและระยะยาว เป้าหมายในระยะสั้นก็คือ การปรับปรุงฐานะทางการค้าระหว่างอาเซียนกับประชาคมฯ ให้ดีขึ้น ส่วนเป้าหมายระยะยาวอาจสรุปได้ดังนี้

— เพื่อให้ประชาคมฯ รับรองฐานะระหว่างประเทศของสมาคมอาเซียนในฐานะที่เป็นกลุ่มทางเศรษฐกิจ โดยแลกเปลี่ยนการรับรองซึ่งกันและกัน

- เพื่อให้ภาคีประชาคมยุโรปแต่ละประเทศสนับสนุนเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศสมาชิกสมาคมอาเซียน และสนับสนุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศอาเซียน

- เพื่อให้ประชาคมฯ และภาคีให้ความช่วยเหลือร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าและการเกษตรอาเซียน และประเทศสมาชิกในทุกระดับ

- เพื่อส่งเสริมการลงทุนและการท่องเที่ยว ตลอดจนการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ศิลปกรรม และเทคโนโลยีซึ่งกันและกัน

- เพื่อให้ประเทศอาเซียนได้รับผลประโยชน์ที่เป็นคุณเท่าเทียมกับประเทศอื่น ๆ ทั้งในและนอกเขตอาเซียนอย่างเต็มที่

จากวัตถุประสงค์ในการเจรจาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวดังกล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผลที่จะได้จากการเจรจาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการนั้นเป็นไปค่อนข้างยาก โดยเฉพาะทางด้านการค้าเพราะประชาคมเศรษฐกิจยุโรป เป็นกลุ่มประเทศที่ประกอบด้วยสมาชิกหลายประเทศ ซึ่งต้องพึ่งพาอาศัยกันและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งในด้านการค้าและเศรษฐกิจ นอกจากนี้แล้วยังมีประเทศสมาชิกสมทบอีกเป็นจำนวนมากที่ประชาคมเศรษฐกิจยุโรปจะต้องให้ความช่วยเหลือก่อนประเทศที่สามอื่น ๆ ซึ่งได้กล่าวมาแล้ว

อย่างไรก็ตามอาเซียนก็ได้ใช้ความพยายามอย่างยิ่งในการดำเนินการต่าง ๆ ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้.-

ก. การติดต่อและดำเนินการ

เพื่อให้การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ได้ประสบผลสำเร็จ อาเซียนได้กำหนดกลไกที่จะใช้ในการติดต่อกับประเทศประชาคมเศรษฐกิจยุโรป ด้วยกัน 3 ทาง คือ

- (1) คณะกรรมการประสานงานพิเศษของอาเซียน (The Special Coordinating Committee of ASEAN Nations-SCCAN)
- (2) คณะกรรมการอาเซียนบรัสเซลส์ (ASEAN-Brussels Committee-ABC)
- (3) กลุ่มศึกษาร่วมระหว่างอาเซียนกับประชาคมยุโรป (The Joint ASEAN-EEC Study Group)

รายละเอียดของแต่ละคณะกรรมการมีดังนี้

1. คณะกรรมการประสานงานพิเศษของอาเซียน (The Special Coordinating Committee of ASEAN Nations-SCCAN)

ในการประชุมระดับรัฐมนตรีของอาเซียน ครั้งที่ 5 ระหว่างวันที่ 13-14 เมษายน 2518 ณ สิงคโปร์ ที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานพิเศษของอาเซียน (Special Coordinating Committee of ASEAN Nations หรือ SCCAN) ขึ้น เพื่อเป็นกลไกในการเจรจากับประชาคมเศรษฐกิจยุโรป เกี่ยวกับปัญหาทางการค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกสมาคมอาเซียนกับประชาคมเศรษฐกิจยุโรป

คณะกรรมการประสานงานพิเศษ นี้ เป็นกรรมาการเฉพาะเรื่อง (ad hoc Committee) ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการประจำของอาเซียน ที่มีการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานพิเศษ นี้ขึ้น ก็เพื่อประสานนโยบายและสายงานต่าง ๆ ของประเทศสมาชิกและหน่วยงานต่าง ๆ ภายในแต่ละประเทศให้สอดคล้องเป็นแนวเดียวกัน คณะกรรมการประสานงานพิเศษเป็นเพียงองค์กรภายใน (Internal Organ) ของสมาคมอาเซียน หากได้เป็นองค์กรภายนอก (External Organ) เช่น กระทรวงการต่างประเทศของอาเซียนไม่ นอกจากนี้คณะกรรมการประสานงานพิเศษ ยังต้องขึ้นตรงต่อคณะกรรมการประจำ (Standing Committee) ภายใต้ความรับผิดชอบของรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศเจ้าภาพเท่านั้น งานสำคัญขึ้นนโยบายก็ต้องรอให้คณะมนตรีอาเซียนเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดอีกต่อหนึ่ง

คณะกรรมการประสานงานพิเศษ จะมีการประชุมกันปีละครั้ง ผู้ที่เป็นประธานคณะกรรมการจะหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันไปในช่วงประเทศสมาชิก วัตถุประสงค์ของคณะกรรมการประสานงานอาเซียนมีดังนี้

- (1) เพื่อสถาปนาการติดต่ออย่างเป็นทางการประจำต่อเนื่อง (Continuing Dialogue) ในลักษณะร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกสมาคมอาเซียนกับประชาคมเศรษฐกิจยุโรปในลักษณะของการดำเนินการผ่านสถาบัน โดยคำนึงถึงสัมพันธ์ภาพอันดียิ่งระหว่างกลุ่มประเทศทั้งสอง กับระบุว่าในการติดต่อกับประชาคมฯ เช่นว่านั้นจะไม่

เป็นการปิดทางให้ประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศในการติดต่อกับประชาคมฯ แบบ
ทวิภาคี

(2) เพื่อวางโครงการที่มีกำหนดเวลา (a Time Bound Programme) เพื่อจัดทำให้เพียงพอและเข้าถึงตลาดประชาคมฯ สำหรับผลผลิตสินค้าเกษตรกรรมและ
ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของประเทศสมาชิกอาเซียน

(3) เพื่อจัดทำกลไกเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของประเทศสมาชิกอาเซียนในกรณี
ที่ประชาคมฯ มีการขยายตัว (Enlargement)

(4) คำให้การเจรจาเพื่อมิให้ประชาคมเศรษฐกิจยุโรปใช้นโยบายเลือกปฏิบัติ
ต่อประเทศสมาชิกอาเซียนในส่วนที่เกี่ยวกับการค้า แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีค้ำประกันในหลักการ
ไม่ให้ผลปฏิบัติตอบแทน (Non-Reciprocity)

(5) เพื่อวางนโยบายอันเหมาะสมที่เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือของประชาคมฯ
ต่อภูมิภาคอาเซียน โดยการยื่นข้อเสนอร่วมกันต่อประชาคมฯ

ในการปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้น คณะกรรมการประสานงาน
พิเศษฯ จะดำเนินการ

(1) รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับมาตรการทางการค้า และความตกลง
ระหว่างประชาคมฯ กับประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย แอฟริกา และประเทศในลาตินอเมริกา

(2) รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในเรื่องการค้าโลกทัศน์ของประเทศสมาชิกอาเซียน
ที่กำลังดำเนินการอยู่กับประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรป

(3) เพื่อให้การปฏิบัติตาม (1) และ (2) ง่ายเข้า ก็จะได้มีการติดต่อโดยตรง
ระหว่างเอกอัครราชทูตของประเทศสมาชิกอาเซียนที่ได้รับแต่งตั้งให้ไปประจำอยู่ ณ
ประชาคมยุโรป (ในที่นี้หมายถึงคณะกรรมการอาเซียนบรัสเซลส์)

(4) เตรียมนโยบายที่ใดตกลงกันแล้วเพื่อใช้เป็นแนวทางในการติดต่อกันกับ
ประชาคมยุโรป

(5) ประสานงานกับตัวแทนของประเทศสมาชิกอาเซียนในเรื่องเกี่ยวกับการประชุม
สหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (UNCTAD) ณ กรุงเจนีวา

(6) ประสานงานกับคณะกรรมการประจำของอาเซียนว่าด้วยการค้าและอุตสาหกรรม ผลผลิตทางอาหาร การเดินเรือ และคณะกรรมการที่ปรึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจะมีขึ้นในระหว่างการประชุมประจำปี

(7) ประสานงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้เชี่ยวชาญของสหประชาชาติ ซึ่งถูกส่งมาปฏิบัติงานในประเทศอาเซียนในเรื่องความช่วยเหลือทางวิชาการจากสหประชาชาติ

2. คณะกรรมการอาเซียนบรัสเซลส์ (ASEAN-Brussels Committee หรือ ABC)

คณะกรรมการอาเซียนบรัสเซลส์ หมายถึงคณะกรรมการชุดหนึ่งของสมาคมอาเซียนที่ปฏิบัติงานอยู่ ณ กรุงบรัสเซลส์ คณะกรรมการชุดนี้เป็นคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้แทนในระดับเอกอัครราชทูตของประเทศสมาชิกสมาคมอาเซียน รวม 5 นาย คือ เอกอัครราชทูตไทย เอกอัครราชทูตมาเลเซีย เอกอัครราชทูตสิงคโปร์ เอกอัครราชทูตอินโดนีเซีย และเอกอัครราชทูตฟิลิปปินส์ ที่ประจำการอยู่ ณ กรุงบรัสเซลส์ ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานของคณะกรรมการประสานงานพิเศษ (SCCAN) เพื่อร่วมกันติดต่อกับประชาคมฯ เป็นการประจำและต่อเนื่องเพื่อรวบรวมสถิติข้อมูล รายงานความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของประชาคมฯ ให้คณะกรรมการประสานงานพิเศษฯ ทราบ คณะกรรมการอาเซียนบรัสเซลส์จะมีการประชุมกันเป็นประจำแทบทุกเดือน นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการที่ คณะทำงาน ซึ่งประชุมกันแทบทุกสัปดาห์อีกด้วย

3. กลุ่มศึกษาร่วมระหว่างอาเซียนกับประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (The Joint ASEAN/EEC Study Group)

กลุ่มศึกษาร่วมระหว่างอาเซียนกับประชาคมฯ มีกำเนิดขึ้นมาจากผลของการออกคำแถลงร่วม (Joint Statement) ระหว่างรัฐมนตรีพาณิชย์ของกลุ่มประเทศอาเซียนกับคณะผู้แทนจากคณะกรรมการประชาคมฯ นำโดยรองประธาน Sir Christopher Soames เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2517 ซึ่งได้ตกลงกันสถาปนาการติดต่อดระดับสถาบัน (Institutional Link) ระหว่างประชาคมฯ กับสมาคมอาเซียนขึ้น เรียกว่า กลุ่มศึกษาร่วม Joint ASEAN/EEC Study Group โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

(1) เพื่อพัฒนาการติดต่ออย่างเป็นประจำต่อเนื่องซึ่งมีกันอยู่แล้วระหว่าง
อาเซียน กับคณะกรรมการประชาคมฯ ใหม่มากขึ้น และ

(2) ทำหน้าที่เป็นกลไกเพื่อสำรวจร่วมกันถึงความร่วมมือในส่วนที่เป็นไปได้
ในทวิภาคีอย่างยิ่งขึ้น กระชับขึ้น และหลายสาขาขึ้น โดยพิจารณาถึงความต้องการของ
ประเทศอาเซียนเป็นพิเศษ และคำนึงถึงสถานการณ์และพัฒนาการในประชาคมเศรษฐกิจ
ยุโรปด้วย

ลักษณะของกลุ่มศึกษารวมมีดังนี้

(1) สมาชิกในกลุ่มศึกษารวมจะประกอบด้วยผู้แทนของประเทศอาเซียนฝ่าย
หนึ่ง และผู้แทนของคณะกรรมการประชาคมฯ อีกฝ่ายหนึ่ง

(2) ระดับผู้แทนที่เข้าประชุมจากทั้งสองฝ่ายนั้น จะต้องเป็นระดับสูงตาม
ความเหมาะสม ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความสำคัญของระเบียบวาระการประชุม

(3) กลุ่มศึกษารวมจะมีการประชุมกันเป็นปกติปีละ 2 ครั้ง โดยสับเปลี่ยน
สถานที่ประชุมกันระหว่างกรุงบรัสเซลส์ กับประเทศใดประเทศหนึ่งในสมาคมอาเซียน ส่วน
การประชุมวิสามัญอาจมีขึ้นได้โดยการร้องขอของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด แต่ต้องได้รับความเห็น
ชอบร่วมกัน

(4) ระเบียบวาระการประชุมกลุ่มศึกษารวมนั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบ
จากทั้ง 2 ฝ่ายเสียก่อน

(5) ประธานกลุ่มศึกษารวมก็คือ หัวหน้าคณะผู้แทนของประเทศเจ้าภาพ
การประชุมศึกษารวมนี้ ยังมีอุปสรรคสำคัญซึ่งจะทำให้การประชุมไม่ได้ผล
สมบูรณ์ ก็คือ ตัวผู้แทนที่เข้าประชุม เนื่องจากฝ่ายอาเซียนเป็นผู้แทนระดับรัฐบาล แต่ฝ่าย
ประชาคมฯ เป็นผู้แทนคณะกรรมการประชาคมฯ มิได้เป็นผู้แทนประเทศประชาคมฯ
ดังนั้น เรื่องใดก็ตามโดยเฉพาะเรื่องที่สำคัญ ๆ ที่ฝ่ายอาเซียนเสนอก็มักจะได้รับคำตอบ
จากฝ่ายประชาคมฯ ว่าจำเป็นจะต้องดำเนินไปตามกลไกของประชาคมฯ คือ ต้องได้รับความ
เห็นชอบจากคณะมนตรีของประชาคมฯ แต่ในปัจจุบันปัญหานี้กำลังจะหมดไปเพราะคณะมนตรี
ของประชาคมฯ จะมาตั้งสำนักงานสาขาที่กรุงเทพฯ ซึ่งได้มีการลงนามร่วมกันแล้วเมื่อเดือน
ธันวาคม 2521 ก็จะทำให้การติดต่อระหว่างอาเซียนกับประชาคมฯ สะดวกยิ่งขึ้น

ข. ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับประชาคมเศรษฐกิจยุโรป

สมาคมอาเซียนได้มีการติดต่อกับประชาคมเศรษฐกิจยุโรปทางด้านเศรษฐกิจมาตั้งแต่ปี 2515 เป็นต้นมา ความก้าวหน้าในด้านความร่วมมือทางการค้าและเศรษฐกิจสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการค้า

ความร่วมมือทางการค้าที่ได้นำดำเนินงานมาแล้ว และกำลังดำเนินงานต่อไป ที่สำคัญได้แก่ การให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preferential-GSP) ของประชาคมเศรษฐกิจยุโรป และการส่งคณะผู้แทนทางการค้าของอาเซียนไปเยือนประชาคมเศรษฐกิจยุโรป ซึ่งรายละเอียดมีดังนี้

ก) การให้สิทธิพิเศษทางด้านภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไปของประชาคมเศรษฐกิจยุโรป ประชาคมโคโตะแก่กลุ่มประเทศกำลังพัฒนา (กลุ่ม 77) ซึ่งรวมกลุ่มประเทศอาเซียนด้วยตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2514 เป็นต้นมา และได้ให้ติดต่อกันมาทุกปี จนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามกลุ่มประเทศอาเซียนที่ไม่สามารถที่จะใช้ประโยชน์จากระบบนี้เท่าที่ควร ปัญหาต่าง ๆ ที่ทำให้กลุ่มประเทศอาเซียนไม่สามารถได้รับประโยชน์จากระบบนี้อย่างเต็มที่ดังนี้

(1) ระบบนี้ยังไม่ครอบคลุมถึงสินค้าที่ประเทศสมาชิกอาเซียนให้ความสนใจเป็นพิเศษ ได้แก่ สินค้าขั้นปฐม (Primary Product) และสินค้าเกษตรแปรรูป (processed Agricultural Products) เช่น ยางพารา มันสำปะหลัง สับปะรด ใบบายาสูบ เครื่องเทศ มะพร้าว น้ำมันปาล์ม ข้าว ข้าวโพด ถั่วต่าง ๆ ซึ่งสินค้าเหล่านี้มีอัตรา BTN ที่ 1-24 จัดเป็นสินค้าเกษตรกรรม ซึ่งประชาคมจะเรียกเก็บภาษีขาเข้าสูงมากถึงแม้สินค้าทั้งสองประเภทที่กล่าวนี้ บางรายการแม้ประชาคมฯ จะลดอัตราภาษีลงในอัตราพิเศษ (GSP) แล้วก็ตาม แต่อัตราภาษีนั้นก็ยังคงสูงมากอยู่

(2) ในการยกเลิก ลด หรือระงับการเก็บภาษี ประชาคมฯ ได้กำหนดมูลค่าของสินค้าที่จะนำเข้าโดยได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีไว้ค่า เมื่อการนำเข้าเกินมูลค่าที่กำหนดแล้ว สินค้านั้นจะถูกเก็บภาษีในอัตราเดิม (MFN) แทนที่

(3) การบริหารโควตาที่กำหนดขึ้นยุ่งยากสลับซับซ้อน ประเทศกำลังพัฒนา รวมทั้งอาเซียน ก็ไม่สามารถทราบได้ว่า มีโควตาเหลืออยู่หรือไม่ หรือว่าจะทราบก็ล่าช้า

(4) ในการปฏิบัติตามระเบียบเกี่ยวกับใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin) ที่ได้รับสิทธิพิเศษ (GSP) จะต้องมีส่วนประกอบในประเทศ (Local Content) อย่างน้อยร้อยละ 50-60 นั้น เป็นการจำกัดสินค้าอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ไม่ให้ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรทั่วไป เพราะอุตสาหกรรมในประเทศกำลังพัฒนาโดยทั่วไปยังไม่สามารถมีส่วนประกอบในประเทศตนในอัตรานี้ได้

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว กลุ่มประเทศอาเซียนก็ได้มีการร่วมมือกันดำเนินการดังนี้

(1) ให้ประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศ ประมวลความต้องการของตนว่า มีอะไรบางอย่างที่ต้องการเรียกร้องจากประชาคมฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับการค้าและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ แล้วให้แจ้งไปยังคณะกรรมการอาเซียนบรัสเซลส์ (ASEAN-Brussels Committee) หลังจากนั้นจะเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการอาเซียนบรัสเซลส์จะเป็นผู้รวบรวมบันทึกของแต่ละประเทศให้ประสานกันเป็นบันทึกร่วมของอาเซียน ร่างบันทึกร่วมที่คณะกรรมการอาเซียนบรัสเซลส์จัดทำขึ้นใหม่นี้ จะต้องให้คณะกรรมการประสานงานพิเศษของอาเซียนที่มีสำนักปฏิบัติการอยู่ในนครหลวงของอาเซียนเห็นชอบเสียก่อน แล้วจึงจะยื่นเสนอแก่ประชาคมยุโรปหรือ

(2) ให้ทางคณะกรรมการประสานงานพิเศษของอาเซียน (SCCAN) ยกร่างบันทึกร่วมของอาเซียนในนครหลวงของประเทศอาเซียน แล้วจึงมอบหมายให้คณะกรรมการอาเซียนบรัสเซลส์ยื่นเสนอต่อประชาคมฯ

การยื่นบันทึกร่วมเช่นวานี้ ประเทศกลุ่มอาเซียนตกลงกันที่จะยื่นให้ประชาคมฯ ได้พิจารณาก่อนที่จะประกาศใช้ระบบสิทธิพิเศษทางศุลกากรทั่วไป (GSP) ของประชาคมฯ ในแต่ละปี

บันทึกร่วมของอาเซียนฉบับแรกนั้นได้ยื่นต่อฝ่ายประชาคมฯ ในการประชุมระหว่างอาเซียนกับประชาคมฯ เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2515 ณ กรุงบรัสเซลส์ เรียกบันทึกฉบับนี้ว่า

"Joint Memorandum on the Generalized System of Preference of the EEC"

บันทึกร่วมของอาเซียนแต่ละฉบับมักจะมีลักษณะไปในแนวเดียวกันคือ ย้ำและให้ความกระจ่างแก่ประชาคมฯ ในปัญหาของอาเซียนบางประการที่ยังคงมีอยู่ในทางการค้าระหว่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาคมยุโรปได้ปรับปรุงระบบสิทธิพิเศษฯ ให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศสมาชิกอาเซียนยิ่งขึ้น โดยเสนอหัวข้อดังนี้

(1) ให้ประชาคมฯ ขยายรายการสินค้าที่จะได้รับสิทธิพิเศษฯ ให้มากขึ้น

(Product Coverage)

(2) ให้ความลึกซึ้งไปอีกระดับ (Depth of Tariff Reductions)

(3) ขยายโควตาสินค้าให้มากขึ้น (Tariff Quotas/Ceiling/Butoirs)

(4) เรื่องหลักแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin)

(5) อื่น ๆ ถ้ามี

นับตั้งแต่คณะกรรมการอาเซียนบริสเซลส์ยื่นบันทึกร่วม (Joint Memorandum) เกี่ยวกับการส่งสินค้าจากอาเซียนเข้าสู่ตลาดประชาคมให้มากยิ่งขึ้น ด้วยการปรับปรุงระบบการให้สิทธิพิเศษทางศุลกากรเป็นการทั่วไปของประชาคมฯ และการส่งสินค้าออกโดยส่งคณะผู้แทนการค้าอาเซียนไปเยือนประชาคมฯ

ผลที่ได้ในการปรับปรุงสิทธิพิเศษคือ การขยายรายการสินค้าภายใต้ BTN 1-24 สินค้าเกษตรได้มีการเพิ่มเติมผลิตภัณฑ์อีก 36 ประเภท ที่สำคัญได้แก่ น้ำมันปาล์ม เมล็ดน้ำมันปาล์มที่ใช้ในการบริโภคและกิจการอุตสาหกรรม น้ำมันมะพร้าว พริกไทย ใบยาสูบชนิด Flucured Virginia สับปะรดกระป๋อง กุ้งสด ปลาหมึกสด น้ำปลาและน้ำซอส กว๊ายไม้ เป็นต้น เกี่ยวกับโควตาและเพดานสินค้านี้ได้กำหนดไว้ (Quota and Ceiling) สำหรับของผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มประเทศอาเซียนสนใจนั้น ประชาคมฯ ใ้คนำระบบ "Community reserve" มาใช้ ซึ่งทำให้เกิดความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้นในด้านการกำหนดปริมาณสินค้า

ข) การส่งคณะผู้แทนทางการค้าของอาเซียนไปเยือนประชาคมฯ ในปี 2519 และ 2520 ประชาคมฯ ได้ออกค่าใช้จ่ายในการจัดคณะผู้แทนทางการค้าของกลุ่มประเทศอาเซียนไปเยือนประชาคมฯ รวมประเทศละ 3 คณะด้วยกัน ซึ่งโครงการนี้จะได้นำเงินต่อไป

2. งานการแสดงผลงานนานาชาติ ที่ผ่านมา ประชาคมฯ ได้ให้การสนับสนุนให้กลุ่มประเทศอาเซียนเข้าร่วมแสดงผลงานนานาชาติต่าง ๆ ในยุโรป ดังนี้

- Frankfurt International Trade Fair
- Hanover International Fair
- Copenhagen International Trade Fair
- Utrecht Trade Fair
- Brussels International Trade Fair
- In - Stores Exhibition or ASEAN Fortnights have been

held in Department Stores of European Cities

นอกจากนี้ประชาคมฯ ยังได้เสนอด้วยว่าหากกลุ่มประเทศอาเซียนประสงค์จะเข้าร่วมงานแสดงสินค้าเฉพาะอย่าง เช่น เครื่องเรือน อาหารกระป๋อง เสื้อผ้า และอื่น ๆ แล้ว ไม่ว่าจะเป็งานที่จัดในประเทศสมาชิกประชาคมฯ หรือนอกประชาคมฯ อยู่ในยุโรปแล้ว ทางประชาคมฯ ก็พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ ถ้าหากเสียงส่วนใหญ่ของกลุ่มอาเซียนขอร้อง

3. การประกันรายได้จากการส่งออกของอาเซียน และการจัดตั้งระบบการประกันรายได้จากการส่งออกสินค้าโภคภัณฑ์มูลฐาน (STABEX)

กลุ่มประเทศอาเซียน โดยปัญหาเกี่ยวกับวัตถุดิบที่สำคัญต่อประเทศสมาชิก เช่น ยาง ดีบุก น้ำมันพืชและไม้ เจรจากับคณะกรรมการประชาคมฯ โดยได้เรียกร้องให้หาทางแก้ไขปรับปรุงกองทุนและทดแทนความเสียหายขององค์การการเงินระหว่างประเทศ (IMF Compensatory Fund) และให้ประชาคมฯ ตั้งโครงการทวิภาคีประกันเสถียรภาพรายได้จากสินค้าออก (STABEX) ขึ้น เพื่อประโยชน์ของกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งฝ่ายประชาคมฯ ยังยืนยันหาที่เดิมว่า ฝ่ายอาเซียนควรจัดตั้งระบบ STABEX กันภายในเอง

โดยประชาคมฯ ยินดีให้ความช่วยเหลือทางด้านการผู้เชี่ยวชาญ

4. การจำแนกพิกัดอัตราศุลกากรใหม่

ในการประชุมกลุ่มศึกษารวมทั้งสองครั้ง ฝ่ายอาเซียนก็ได้ย้่าถึงหลักการและความสำคัญของการจัดพิกัดศุลกากรใหม่ (Tariff Reclassification) ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการส่งออกของประเทศกลุ่มอาเซียน โดยหาทางส่งเสริมให้สินค้าบางชนิดของอาเซียนใด ๆ หนึ่งเข้าไปจำหน่ายในประเทศอาเซียน โดยเสียภาษีเข้าช้่าน้อยลง ควบคู่กันกับการจำแนกแยกแยะสินค้าที่มีลักษณะพิเศษของอาเซียนออกเป็นพิกัดต่างหาก สินค้าที่ประเทศอาเซียนเสนอเห็นได้แก่ ไบยาสูบ สับประคกระป๋อง เครื่องจักรสาน เป็นต้น ถึงแม้สินค้าเหล่านี้จะได้รับสิทธิพิเศษอยู่แล้ว แต่ก็มีปัญหาทางเทคนิคเกี่ยวกับชนิดของสินค้าที่แยกแยะลงไป เช่น ไบยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์ ที่ยังไม่ถูกจัดให้ได้รับสิทธิพิเศษ นอกจากพันธุ์เวอร์จีเนีย ดังนั้น จึงควรที่จะเสนอประชาคมฯ ให้มีการจัดพิกัดศุลกากรใหม่

ปัญหานี้ ประเทศอาเซียน ยังคงเพียงกำลังพิจารณาอยู่ แต่ความหวังของอาเซียนคงจะมีน้อยมาก เพราะประเทศอาเซียน ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การจำแนกสินค้าต่าง ๆ นั้น ไม่ใช่จะทำให้กระทำได้เสมอไป ดังนั้น ฝ่ายอาเซียนควรที่จะพิจารณาเพียงแต่ขอลดภาษีศุลกากรภายใต้ระบบสิทธิพิเศษ (GSP) เท่านั้น

5. การจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการค้า

ประเทศอาเซียน จะให้ความช่วยเหลือในการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการค้าอาเซียนขึ้นในประเทศสมาชิกประเทศอาเซียน ซึ่งอาจเป็นเนเธอร์แลนด์ เบลเยียม หรือเดนมาร์ก โดยจะออกค่าเช่า ค่าติดตั้งอุปกรณ์ ค่าดำเนินการและค่าฝึกอบรมพนักงาน และจะส่งผู้เชี่ยวชาญประจำศูนย์ส่งเสริมการค้าของอาเซียนด้วย จะจัดให้มีการสัมมนาเกี่ยวกับการแสดงสินค้า และการเชิญคณะผู้แทนการค้าจากกลุ่มประเทศอาเซียนไปยังประเทศอาเซียน เพื่อปฏิบัติงานการค้าในยุโรป โดยประเทศอาเซียน ออกค่าใช้จ่ายให้เสรีจ

อนึ่ง ฝ่ายประเทศอาเซียน ได้จัดให้มีการฝึกอบรมส่งเสริมสินค้าออกให้แก่ฝ่ายอาเซียนประเภทละ 5 รุ่น ที่เมืองตูริน ประเทศอิตาลี ในปี 2520 และจะจัดทำเอกสารเผยแพร่สินค้าของอาเซียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

6. ความร่วมมือในการพัฒนา

ฝ่ายอาเซียนได้เคยเสนอขอความช่วยเหลือจากประชาคมหลายโครงการ ที่เกี่ยวกับการพัฒนา แต่ที่ประชาคมฯ ตัดสินใจให้ความช่วยเหลือก็คือ โครงการสำรวจ ปรับปรุงท่าเรือ และโครงการศึกษาวิธีการขนส่งทางเรือร่วมกันในสินค้าที่มีขนาดใหญ่ และมีปริมาณมากจากอาเซียนไปยังประชาคมฯ (ASEAN-EEC Joint Bulk Shipment)

7. ความร่วมมือการลงทุน (Joint Venture)

เพื่อตอบสนองข้อเสนอของกลุ่มประเทศอาเซียนที่ยื่นบันทึกความร่วมมือเกี่ยวกับความร่วมมือทางอุตสาหกรรม ประชาคมฯ (คณะกรรมการ) พร้อมทั้งจะมุ่งใจให้นักลงทุนในยุโรปสนใจมาร่วมทุนกับนักธุรกิจอาเซียนในปัจจุบัน ประชาคมฯ ก็ได้ให้ความร่วมมือแก่อินโดนีเซียในโครงการผลิตและเพาะปลูกข้าวเหลือง เพื่อส่งออกให้แก่ประชาคมฯ เท่าที่ผ่านมาประชาคมฯ ต้องสั่งซื้อข้าวเหลืองจากสหรัฐอเมริกา แต่เพียงแห่งเดียว ฉะนั้นก็ร่วมลงทุนในโครงการนี้ก็ยอมเป็นประโยชน์แก่ประชาคมฯ ด้วย อุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่อาเซียนแสดงความปรารถนาให้มาลงทุนร่วม เช่น อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ไม้ เครื่องจักร คานการเกษตร และเครื่องมือต่าง ๆ เรือสำราญ (Pleasure Boats) เครื่องเวชภัณฑ์ เฉพาะอย่างยิ่งยาปฏิชีวนะ ผลิตภัณฑ์เคมี เป็นต้น

8. การถ่ายทอดความรู้ทางเทคโนโลยี (Transfer of Technology)

เพื่อตอบสนองข้อเสนอของกลุ่มประเทศอาเซียนที่ยื่นบันทึกความร่วมมือในการฝึกอบรมการถ่ายทอดเทคโนโลยี ประชาคมฯ ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านการเงินในการจัดสัมมนาว่าด้วยการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่สิงคโปร์ ระหว่างวันที่ 11-30 กันยายน 2520 และกลุ่มประเทศอาเซียนได้ยอมรับข้อเสนอของประชาคมฯ ที่จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินต่อโครงการฝึกการบริหารธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง ๗ เมืองตุริน ประเทศอิตาลี ในปีเดียวกัน นอกจากนี้ ฝ่ายอาเซียนยังขอให้ประชาคมฯ พิจารณาช่วยเหลือจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยี ซึ่งทั้งสองฝ่ายตกลงให้มีการศึกษาในรายละเอียดต่อไป

9. การจัดสรรเงินสำหรับดำเนินโครงการอาเซียนอื่น ๆ

ฝ่ายอาเซียนได้ตั้งข้อสังเกตว่า ได้เสนอโครงการไปยังประชาคมฯ หลายโครงการ แต่ไม่มีความคืบหน้า เพราะประชาคมฯ ขาดเงินทุนเพื่อการนี้ ดังนั้น

จึงจะขอให้ประเทศสมาชิกรับเรื่องไปพิจารณาเพื่อให้ความช่วยเหลือในรูปทวิภาคีโดยผ่าน
ประชาคมฯต่อไป

ญี่ปุ่น

ญี่ปุ่น เป็นประเทศอุตสาหกรรมอันดับหนึ่งของอาเซียน และมีความสัมพันธ์ทั้งทางการ
การเมืองและทางเศรษฐกิจกับทุกประเทศในอาเซียน ในระยะที่ผ่านมาญี่ปุ่นก็ได้ให้ความ
ช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ กับแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียนมาตลอด มากบางน้อยบาง
และนับตั้งแต่อาเซียนได้เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและการค้า ญี่ปุ่นก็ได้เพิ่มความ
สนใจและเข้ามามีบทบาทในภูมิภาคนี้มากขึ้น เหตุผลที่ญี่ปุ่นเข้ามามีบทบาทในสมาคม
อาเซียนเพราะ

(1) ญี่ปุ่นมีผลประโยชน์อยู่ในภูมิภาคแห่งนี้เป็นจำนวนมาก เพราะกลุ่มประเทศ
อาเซียนเป็นแหล่งทรัพยากรและตลาดสินค้าสำคัญของตน นอกจากนี้กลุ่มประเทศอาเซียน
ยังเป็นแหล่งแรงงานราคาถูกเหมาะสมสำหรับการลงทุน และจากสภาพการเปลี่ยนแปลง
ในปัจจุบัน ทำให้ญี่ปุ่นเริ่มตระหนักว่าต่อไปจะเข้ามามีแต่แสงหาผลประโยชน์จากสมาชิก
อาเซียนต่อไปไม่ได้แล้ว ดังนั้น ญี่ปุ่น จึงพยายามเข้ามาให้ความร่วมมือกับกลุ่มประเทศ
อาเซียน เพื่อแก้ภาพพจน์ของญี่ปุ่นประชาคมอาเซียนเสียใหม่

(2) ญี่ปุ่นต้องการเข้ามามีบทบาทต่อกลุ่มประเทศอาเซียนแทนสหรัฐอเมริกา
ซึ่งเมื่อแพ่งครามแก่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม ทำให้บทบาทของสหรัฐในภูมิภาค
แถบนี้ลดลง

(3) เนื่องจากว่าชาติอาเซียนมีเป้าหมายที่จะบุกเบิกความร่วมมือทางเศรษฐกิจ
กับประชาคมเศรษฐกิจยุโรป หรือตลาดร่วมยุโรป ซึ่งเรื่องนี้มีผู้วิจารณ์ว่าเป็นประเด็นสำคัญ
อย่างหนึ่งที่บีบให้ญี่ปุ่นต้องรีบวิ่งเข้ามาตีวงล้อมอาเซียนเอาไว้ก่อน เพราะญี่ปุ่นเกรงอิทธิพล
ของตลาดร่วมยุโรป ดังนั้น รัฐบาลญี่ปุ่นจึงต้องสนับสนุนร่วมมือกับกลุ่มประเทศอาเซียน
อย่างใกล้ชิดเพื่อรักษาตลาด และความเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นให้ดำรง
อยู่ต่อไป

(4) ญีปุ่นใช้ช่องแคบมะละกา เป็นเส้นทางลำเลียงน้ำมันดิบจากตะวันออกกลางไป ญีปุ่น ดังนั้น ถ้าอาเซียนเป็นอะไรไปญีปุ่นก็จะต้องประสบกับความยุ่งยากด้วย

ก. การติดต่อและดำเนินการ

1. ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับญีปุ่นเรื่องยางสังเคราะห์ ซึ่งก่อตั้ง ขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2517 ได้ประสบความสำเร็จ รัฐบาลญีปุ่นได้ให้ความช่วยเหลือ ในด้านการเงิน เพื่อตั้งสถานีทดสอบและพัฒนายางและการเพิ่มสมรรถภาพของศูนย์วิจัย ยางในอาเซียน และในการประชุมระหว่างหัวหน้ารัฐบาลอาเซียนและนายกรัฐมนตรี เมื่อ วันที่ 7 สิงหาคม 2520 นายกรัฐมนตรีญีปุ่น นายทาเคโอะ ฟูกูตะ รับรองว่ารัฐบาลญีปุ่น พร้อมที่จะเจรจาเพื่อหาข้อตกลงระหว่างชาติ เรื่องการรักษาเสถียรภาพของราคายาง และ จะพิจารณาลดปริมาณการผลิตยางสังเคราะห์เพื่อส่งออกอันจะเป็นการช่วยปกป้องอันตราย อันอาจจะมีต่อตลาดยางธรรมชาติ และเศรษฐกิจของประเทศอาเซียน

2. ได้มีการขยายความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับญีปุ่นด้วยการก่อตั้งการ เจริญหรืออาเซียน-ญีปุ่นขึ้นในเดือนมีนาคม 2520 เพื่อจัดให้มีการทบทวนและเสนอแนะ มาตรการความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอ ในการเจรจาดังนี้ได้เน้นถึงเรื่องความร่วมมือ ทางการค้าและการลงทุน และได้แสดงความประสงค์ที่จะให้ความร่วมมือเป็นไปในแนว ทางดังนี้

- (1) ให้ญีปุ่นพิจารณาซื้อสินค้าขั้นปฐม และสินค้าที่ลดกรรมที่ได้รับกา แปรสภาพไว้ชิ้นหนึ่งแล้วให้มากขึ้น
- (2) ให้ญีปุ่นพิจารณาอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานและทรัพยากรท้องถิ่น มาตั้งในภูมิภาคอาเซียน
- (3) ให้นำเงินทุนและเทคโนโลยีมาสู่อาเซียนให้มากยิ่งขึ้น
- (4) ให้ช่วยเหลือในการพัฒนาอุตสาหกรรมของอาเซียน
- (5) ให้เขามามีบทบาทในโครงการอุตสาหกรรมของอาเซียนในรูปแบบ การลงทุนร่วมกัน รวมทั้งผ่อนคลายนโยบายการกู้เงินด้วย
- (6) ให้พิจารณาช่วยเหลือในเรื่องการเพิ่มรายได้จากสินค้าขาออก ทั้งนี้ โดยจัดระบบสิทธิพิเศษทางการค้าและการศุลกากรให้แก่อาเซียน และให้มีมาตรการอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้อาเซียนสามารถส่งสินค้าเข้าสู่ตลาดญีปุ่นมากยิ่งขึ้น

(7) ให้พิจารณาช่วยเพิ่มทุนประสิทธิภาพการผลิตทางด้านอาหาร และการเกษตรของอาเซียน รวมทั้งการจัดตั้งมูลนิธิกันชนทางอาหารด้วย

3. ในการประชุมระหว่างหัวหน้าคณะรัฐบาลของอาเซียนกับนายกรัฐมนตรีแห่งญี่ปุ่น นายทาเคโอะ ฟูกูตะ ในวันที่ 7 สิงหาคม 2520 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ซึ่งนับว่าเป็นการประชุมครั้งสำคัญ และได้มีการออกแถลงการณ์ร่วมในความร่วมมือด้านต่าง ๆ

ข. ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับญี่ปุ่น

1. ด้านการค้า

หัวหน้าคณะรัฐบาลอาเซียน และนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น ได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมี การขยายการค้าระหว่างอาเซียนกับญี่ปุ่นอย่างสม่ำเสมอ และได้แสดงความหวังไว้วางใจว่า ควรมีการพัฒนาทางการค้าให้ยิ่งขึ้นไปอีก เพื่อประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย หัวหน้าคณะรัฐบาลอาเซียนได้ขอความร่วมมือจากญี่ปุ่นในการปรับปรุงช่องทางสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมกึ่งอุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์ขั้นปฐมของอาเซียนที่จะเข้าไปสู่ตลาดญี่ปุ่น นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นได้แจ้งว่าญี่ปุ่นพร้อมที่จะอำนวยความสะดวกของอาเซียนในการเพิ่มสินค้าออกไปสู่ญี่ปุ่น โดยอาศัยมาตรการต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาขอเรียกร้องของอาเซียนที่จะให้ญี่ปุ่นยกเลิกและ/หรือผ่อนคลายนโยบายการกีดกันการค้าและที่มิใช่เป็นพิกัดอัตรา ภายในกรอบของการเจรจาการค้าพหุภาคี หัวหน้าคณะรัฐบาลอาเซียนและนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นได้แสดงความกังวลต่อแนวโน้มในประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่ใช้มาตรการเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศมากยิ่งขึ้น ซึ่งได้มีผลกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจของประเทศอาเซียน และมีความเห็นพ้องกันในความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องลดแนวโน้มดังกล่าว

การปรับปรุงระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรทั่วไปของญี่ปุ่น และการนำหลักกฎเกณฑ์ว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าแบบสะสมสำหรับอาเซียนมาใช้ภายใต้ระบบสิทธิพิเศษทางศุลกากรทั่วไปของญี่ปุ่น นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นได้ยืนยันด้วยว่าญี่ปุ่นพร้อมที่จะร่วมมือกับประเทศอาเซียนในการพยายามส่งเสริมสินค้าออกสู่ญี่ปุ่น โดยอาศัยมาตรการต่าง ๆ รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์แสดงสินค้าและการท่องเที่ยวอาเซียนที่ถาวรขึ้นในกรุงโตเกียว

2. การจัดตั้งระบบประกันเสถียรภาพรายได้จากการส่งออกสินค้าโภคภัณฑ์

ชั้ปฐม

โดยที่ทราบว่าสินค้าออกที่อาเซียขนส่งไปจำหน่ายในญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็น โภคภัณฑ์ชั้ปฐม หัวหน้าคณะรัฐบาลอาเซียและนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น จึงได้หารือระหว่างกัน เกี่ยวกับการจัดตั้งระบบการประกันเสถียรภาพรายได้ส่งออกจาก โภคภัณฑ์ชั้ปฐม ซึ่งจะ เป็นมาตรการเสริมที่สำคัญโครงการประกันเสถียรภาพรายได้จากการส่งออก และการ กระจายเงินชดเชยของกองทุนระหว่างประเทศ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นได้ตกลงที่จะจัดให้มีการ ศึกษาาร่วมกันเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกันเสถียรภาพรายได้จากการส่ง ออกสำหรับ โภคภัณฑ์ชั้ปฐมต่อไป

3. โครงการอุตสาหกรรม

นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นได้ยืนยันว่าญี่ปุ่นพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือในการ ดำเนินโครงการอุตสาหกรรมของอาเซีย ในการนี้ญี่ปุ่นได้ตกลงที่จะให้ความช่วยเหลือ ทางการเงินในรูปแบบต่าง ๆ แก่โครงการอุตสาหกรรมในแต่ละประเทศอาเซีย ทั้งนี้ มี ข้อแม้ว่าโครงการนั้น ๆ เป็นโครงการอาเซียและได้มีการยืนยันในความเหมาะสมของ โครงการแล้ว นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นจะพิจารณาด้วยดี ขอเรียกร้องที่จะให้ญี่ปุ่นให้ความ ช่วยเหลือเป็นเงิน 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งจะ เป็นในรูปแบบของการให้เงินกู้ โดยมีเงื่อนไข พิเศษตามลักษณะและความต้องการของโครงการ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นได้ยืนยันว่าความ ร่วมมือที่ญี่ปุ่นมีอยู่กับประเทศอาเซียแต่ละประเทศ จะไม่ถูกกระทบกระเทือนจากการนี้ นอกจากนั้นแล้วหากอาเซียยื่นขอเรียกร้องมา รัฐบาลญี่ปุ่นยังพร้อมที่จะพิจารณาให้ความ ช่วยเหลือทางวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งอาจจำเป็นต่อการดำเนินโครงการให้เสร็จสิ้น ลงด้วยดี

4. เศรษฐกิจและวิชาการ

ในการนี้จะพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นได้ยืนยันความ ตั้งใจของญี่ปุ่นที่จะเพิ่มปริมาณความช่วยเหลือในการพัฒนาอย่างเป็นทางการในระยะ 5 ปี ในการนี้ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นได้กล่าวว่า ญี่ปุ่นจะเน้นความสำคัญต่อการร่วมมือกับประเทศ อาเซียในการเพิ่มปริมาณความช่วยเหลือดังกล่าว

5. การลงทุน

หัวหน้าคณะรัฐบาลอาเซียนได้เน้นถึงความสำคัญที่การเพิ่มการลงทุนจากฝ่ายเอกชนญี่ปุ่นที่มีต่อการเร่งรัดและเปลี่ยนแนวการพัฒนาทางอุตสาหกรรมในอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมที่เหมาะสมแก่ภูมิภาคประเทศอาเซียน รวมทั้งอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงาน หรือที่ต้องใช้วัตถุดิบและชิ้นส่วนจากอาเซียน โดยญี่ปุ่นพร้อมที่จะสนับสนุนให้ฝ่ายเอกชนในญี่ปุ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาของอาเซียน ด้วยการลงทุนและการให้ความรู้ทางเทคโนโลยี โดยคำนึงถึงข้อคิดเห็นของฝ่ายอาเซียนเป็นหลัก

อย่างไรก็ดีเป็นที่น่าสังเกตว่า นับตั้งแต่สงครามในเวียดนามสิ้นสุดลงในปี 2518 ปรากฏว่า การลงทุนในประเทศกลุ่มอาเซียนของญี่ปุ่นมีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องจากการลงทุนของภาคเอกชนในต่างประเทศของญี่ปุ่นจำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลเสียก่อน แต่หาที่ในปัจจุบันของรัฐบาลญี่ปุ่นในเรื่องนี้มีแนวโน้มที่จะจำกัดหรือลดการลงทุน เนื่องจากญี่ปุ่นมีความไม่แน่ใจเกี่ยวกับเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศนั้น ๆ หรือระหว่างประเทศนั้นกับประเทศเพื่อนบ้าน

6. ข้อตกลงเกี่ยวกับโลกทัศน์

หัวหน้าคณะรัฐบาลของอาเซียนและนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น ได้เน้นควรวางข้อตกลงเกี่ยวกับนโยบายโลกทัศน์ที่สอดคล้องกันในการประชุมว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศและการจัดตั้งกองทุนรวมควรจะต้องได้รับการปฏิบัติโดยเร็ว ซึ่งนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น ได้ยืนยันว่าญี่ปุ่นจะเข้าร่วมในข้อตกลงว่าด้วยโลกทัศน์ระหว่างประเทศที่ครอบคลุมโลกทัศน์จากอาเซียนที่มีอยู่อย่างจริงจัง และให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว โดยจะพิจารณาด้วยดีถึงการดำเนินมาตรการที่จะนำไปสู่การให้เงินอุดหนุนโดยสมัครใจต่อมูลนิธิที่สนับสนุนในข้อตกลงว่าด้วยภูมิภาคระหว่างประเทศ และญี่ปุ่นพร้อมที่จะร่วมมือในการจัดทำข้อตกลงว่าด้วยการประกันราคาขายระหว่างประเทศ

7. ความสัมพันธ์และวัฒนธรรม

ที่ประชุมได้ตกลงกันที่จะอำนวยความสะดวกให้มีการแลกเปลี่ยนและการติดต่อระหว่างประชาชนชาวญี่ปุ่นและชาวอาเซียน เพื่อปรับปรุงความเข้าใจซึ่งกันและกัน และกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอาเซียนกับญี่ปุ่น นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นได้เสนอให้มีการศึกษาร่วม

เพื่อกำหนดประเภทของความร่วมมือที่อาจมีขึ้นต่อความพยายามของอาเซียนในการส่งเสริมความร่วมมือทางสังคมระหว่างอาเซียนด้วยกัน และความก้าวหน้าในด้านความร่วมมือทางวัฒนธรรม ในการประชุมระดับรัฐมนตรีประจำปีครั้งที่ 11 เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2521 นี้ รัฐมนตรีต่างประเทศญี่ปุ่นได้แถลงว่าญี่ปุ่นพร้อมที่จะบริจาคเงินจำนวนห้าพันล้านเยนแก่กองทุนด้านวัฒนธรรมของอาเซียน เพื่อช่วยเหลือความพยายามของอาเซียนที่จะส่งเสริมความร่วมมือด้านวัฒนธรรมภายในประเทศอาเซียน โดยจะจ่ายเงินให้เป็นงวด ๆ แต่ละปี

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว รัฐบาลญี่ปุ่นยังคงให้ความร่วมมือต่อไปในด้านโครงการเกษตรกรรม การสาธารณสุข และการปรับปรุงทางวิชาการ

สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นคู่ค้าอันดับสองของอาเซียน และมีความสัมพันธ์กับแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนมาเป็นเวลานาน และมีบทบาทมากในระยะก่อนที่เวียดนามใต้แพ้สงคราม ซึ่งสหรัฐอเมริกาก็ได้ให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มประเทศในภูมิภาคนี้มาตลอด แต่ความช่วยเหลือเริ่มลดน้อยลงหลังจากเวียดนามใต้แพ้สงคราม และสหรัฐอเมริกาได้ถอนทหารออกจากเวียดนามโดยสิ้นเชิง อย่างไรก็ตามก็สหรัฐก็ยังคงมีบทบาทในสมาคมอาเซียนนั้น ก็เป็นเพราะผลประโยชน์ในแง่ต่าง ๆ ของอาเซียนอาเซียนที่มีต่อสหรัฐอเมริกานั้น ย่อมทำให้สหรัฐไม่อาจจะถอนตัวไปจากภูมิภาคนี้โดยสิ้นเชิงได้ กล่าวคือ

- (1) เอเชียอาคเนย์มีความสำคัญต่อสหรัฐทางความมั่นคงปลอดภัย เพราะสามารถขัดขวางอำนาจของฝ่ายตรงข้ามที่จะเป็นอันตรายต่อด้านป้องกันสหรัฐ
- (2) เอเชียอาคเนย์มีความสำคัญต่อสหรัฐในแง่เศรษฐกิจ เพราะทรัพยากรธรรมชาติและตลาดการค้าในภูมิภาค เป็นปัจจัยของการกินคืออยู่ที่ของชาวอเมริกัน
- (3) เอเชียอาคเนย์มีความสำคัญต่อสหรัฐในทางประวัติศาสตร์ และจิตวิทยา เพราะสัมพันธ์ไมตรีที่มีระหว่างภูมิภาค และสหรัฐในระยะยาวนาน ย่อมเป็นสิ่งผูกพันที่จะเข้าไปกำหนดนโยบายต่างประเทศของอเมริกัน ทำให้สหรัฐเกิดความรู้สึกว่าเป็นใหญ่ในแถบนี้

(4) เอเชียอาคเนย์มีความสำคัญต่อสหรัฐในทางการเมือง และสนธิสัญญาต่างๆ ที่ทำไว้ต่อกัน

(5) สหรัฐจำต้องยึดอุดมการณ์ของตนปกป้องภูมิภาคนี้ เพื่อความสงบสุขและความมั่นคงปลอดภัย

ถึงแม้ว่าสหรัฐอเมริกาจะต้องพบกับความปราชัยอย่างย่อยยับในสงครามเวียดนาม แต่ปัจจุบันสหรัฐก็ได้ปรับนโยบายของตนใหม่ กล่าวคือ ยังคงให้ความช่วยเหลือแก่มิตรเก่าในเอเชียอาคเนย์อยู่ และก็พยายามจะผูกสัมพันธ์กับศัตรูในอดีต ซึ่งจะเห็นได้จากคำแถลงของนายริชาร์ด ซอลบรูค รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ ฝ่ายกิจการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2520 ว่า "การส่งเสริมสมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นนโยบายที่สำคัญประการหนึ่งในการดำเนินนโยบายของสหรัฐในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และว่ารัฐบาลอเมริกันจะดำเนินการทำงานอย่างใกล้ชิดกับมิตรเก่าในบริเวณนี้ ขณะเดียวกันก็จะพยายามอย่างใหญ่หลวงที่จะผูกพันกับศัตรูในอดีต นอกจากนี้ นายซอลบรูค ยังประกาศด้วยว่า สหรัฐยังมีผลประโยชน์และมีบทบาทอยู่ในเอเชีย และผลประโยชน์ส่วนได้เสียของสหรัฐจะไม่ลดน้อยลงไป"¹

ก. การติดต่อและคำเนิการ

ตั้งแต่เมื่อ 10 ปีที่แล้ว เมื่อตอนที่เริ่มตั้งสมาคมอาเซียน สหรัฐก็ประกาศตัวสนับสนุนการรวมกลุ่มของอาเซียนดังกล่าว แต่สหรัฐไม่ค่อยจะมามีบทบาทอะไรเท่าไรนัก เนื่องจากในตอนนั้นสหรัฐได้เข้ามามีบทบาทในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคนี้อย่างมาก และตอนนั้นองค์การสนธิสัญญาซีโต้ก็ยังคงอยู่ และสหรัฐให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มทางทหารมากกว่าทางเศรษฐกิจ ประกอบกับบทบาทของอาเซียนเองไม่ค่อยจะมีความถี่หน้าอะไรมากนัก

¹"ท่าทีของสหรัฐอเมริกากับอาเซียน" สยามรัฐรายวัน ปีที่ 28 ฉบับที่ 9344 (วันเสาร์ที่ 2 กรกฎาคม 2520)

สหรัฐเริ่มเข้ามามีบทบาทเมื่อได้มีการเจรจาระหว่างสหรัฐกับกลุ่มอาเซียนเป็นครั้งแรกที่กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ในวันที่ 7-9 กันยายน 2520 ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า ASEAN-U.S. Dialogue การประชุมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ในการพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับโลกทัศน์ ความร่วมมือทางการค้า การลงทุนและเงินช่วยเหลือ ทั้งนี้ โดยมีประเด็นต่าง ๆ มีดังนี้

(1) อาเซียนจะขอให้สหรัฐสนับสนุนโครงการรวมโลกทัศน์และกองทุนรวมตลอดจนขอให้สหรัฐให้ความช่วยเหลือทางการเงินทุนสำหรับโครงการ เพื่อรักษาเสถียรภาพของรายได้จากการส่งออกสินค้าของอาเซียนไปยังสหรัฐอเมริกา (STABEX) และโครงการเพื่อรักษาเสถียรภาพทางราคาของโลกทัศน์โดยเฉพาะสินค้าหลักของอาเซียน 7 รายการ คือ ทุบูก ทองแดง น้ำตาล ยางธรรมชาติ ไมเซครอน น้ำมันพืชและเมล็ดพืช เสนโหยแซ็ง

(2) ขอให้สหรัฐอเมริกา เปิดช่องทางให้สินค้าจากกลุ่มประเทศอาเซียนเข้าสู่ตลาดสหรัฐอเมริกาได้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ โดยได้เสนอรายการสินค้าจำนวนกว่า 200 รายการที่อาเซียนต้องการให้สหรัฐอเมริกาลดภาษีโดยขยายระบบการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (GSP) กลุ่มสินค้าเหล่านี้คือ เช่น สับปะรด ไม้อัด สิ่งทอ รองเท้า กระดาษแผ่น ชิ้นส่วนเครื่องรับโทรทัศน์ เป็นต้น และให้สหรัฐฯ กำหนดเงื่อนไขของ GSP ให้ผ่อนคลายกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เช่น เงื่อนไขที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดสินค้า หรือข้อจำกัดเกี่ยวกับ Competitive Need และในการเจรจา MTN (Multilateral Trade Negotiations) ขอให้สหรัฐฯ ให้ความสนใจเป็นพิเศษแก่ผลิตภัณฑ์เซตรอน

(3) ขอให้สหรัฐอเมริกาให้ความช่วยเหลือในด้านเงินลงทุนสำหรับโครงการอุตสาหกรรมของอาเซียน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ และการตลาด

(4) ขอให้สหรัฐอเมริกาเพิ่มเงินช่วยเหลือทางการโดยเฉพาะแก่ประเทศกลุ่มอาเซียน และควบคุมการดำเนินงานของบรรษัทนานาชาติให้อยู่ภายในขอบเขต โดยเฉพาะในด้านการจ้างงาน การส่งเงินตราต่างประเทศ และการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากประเทศพัฒนาแล้วสู่ประเทศกำลังพัฒนา

(5) ขอให้สหรัฐอเมริกามลเลิกความตั้งใจที่จะเลิกการยกเว้นบริษัทสหรัฐฯ ในต่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันเก็บภาษีเฉพาะในกรณีที่มีการนำรายได้เข้าไปในสหรัฐอเมริกาเท่านั้น (Foreign Tax Deferral) ทั้งนี้ เนื่องจากการเลิกยกเว้นภาษี

ดังกล่าว นับว่าเป็นผลดีแก่บริษัทสหรัฐฯ เอง เนื่องจากทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ ทั้งนี้โดยการ
 ทำความตกลงหรือสนธิสัญญาเพื่อหลีกเลี่ยงการเก็บภาษีซ้อน (Agreement or Treaties for
 the Avoidance of Double Taxation)

(6) ขอให้สหรัฐอเมริกาสนับสนุนการจัดตั้งระบบสำรองอาหาร (Food Security Reserve) ขึ้นในโลก ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการขาดแคลนในกรณีที่การเพาะปลูกล้มเหลว

ในการเจรจาครั้งนี้ ทางสหรัฐฯ ได้ส่ง นายริชาร์ด เอ็น. กูเปอร์ ปลัดกระทรวง
 ต่างประเทศ ฝ่ายเศรษฐกิจมาเป็นคณะผู้แทน ส่วนฝ่ายอาเซียนนั้นได้มอบหมายให้นาย
 กาลอดส์ พี. โรมิวโล รัฐมนตรีต่างประเทศฟิลิปปินส์เป็นโฆษก เจาหน้าที่สมาชิกอาเซียน
 ที่เขาร่วมประชุม ก็มีรัฐมนตรีเศรษฐกิจของแต่ละชาติกับเจ้าหน้าที่อื่น ๆ

ข. ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับสหรัฐอเมริกา

ผลของการเจรจาปรากฏออกมาในลักษณะของการปรึกษาหารือ และสำรวจ
 หน้าที่จะร่วมมือระหว่างกันในระยะต่าง ๆ ตามที่อาเซียนได้ตั้งข้อเสนอมไป

ประเด็นที่หนึ่ง ที่อาเซียนได้ขอร้องให้สหรัฐฯ ช่วยเหลือก็คือ ความสนับสนุน
 ในด้านการเงินที่จะพัฒนาโครงการอุตสาหกรรมทั้งห้าในชาติอาเซียนแต่ละประเทศ (ซึ่ง
 ญี่ปุ่นได้สัญญาไว้แล้วว่าจะให้การสนับสนุนในรูปเงินกู้ 20,000 ล้านดอลลาร์ แต่ยังไม่พอ) ซึ่ง
 เรื่องนี้ นายกูเปอร์ ชี้แจงว่า สหรัฐให้ความสนับสนุนโครงการเหล่านี้โดยตรงอย่างญี่ปุ่นไม่
 ได้ ทั้งนี้ เพราะในปัจจุบันรัฐสภาอเมริกันมีนโยบายที่จะช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ ทางด้าน
 อาหาร และส่วนใหญ่รัฐสภาจะกำหนดให้ความช่วยเหลือแก่ในด้านการพัฒนาการเกษตร
 การพัฒนาชนบท การสาธารณสุข และการศึกษา เท่านั้น แต่นายกูเปอร์ ก็พยายามให้ความ
 หวังว่า ยังมีหนทางแก้ไขได้โดยการหยิบยืมเงินจากธนาคารพัฒนาแห่งเอเชียหรือธนาคาร
 เพื่อการบูรณะและพัฒนา ซึ่งสหรัฐมีส่วนในการให้เงินสนับสนุนธนาคารทั้งสองเป็นอันมาก

นายกูเปอร์ ได้เปิดเผยในขณะนี้ว่าสภาสหรัฐฯ กำลังจะลงมติในชั้นสุดท้ายที่จะ
 อนุมัติเงิน 60 ล้านดอลลาร์ ให้แก่ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย และบอกว่สหรัฐฯ จะ
 ให้ความสนับสนุนธนาคารพัฒนาแห่งเอเชียในจำนวนเงินเท่า ๆ กันนี้ คิดต่อกันเป็นเวลา
 3 ปี ซึ่งเท่ากับเป็นการบอกใบ้ให้ชาติอาเซียนไปกุมาสมทบในการพัฒนาโครงการทั้งห้า
 เอง นอกจากนั้นแล้ว นายกูเปอร์ ยังได้แสดงมิตรจิตมิตรใจกับอาเซียนด้วยการไปพบปะกับ
 นายคาโรอิชิ ยาช็องตะ ประธานธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย เพื่อทบทวนแนวทางที่ธนาคาร
 นี้จะให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มประเทศอาเซียนด้วยกัน

ในประเด็นที่อาเซียนขอให้สหรัฐอเมริกาผ่อนผันการจัดเก็บภาษีชาวอเมริกันที่ไปลงทุนในต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการลงทุนของสหรัฐในอาเซียนนั้น นายคูเปอร์ กล่าวว่า ตัวเขาไม่สามารถกล่าวอะไรในเรื่องนี้ได้ จนกว่าสภาสหรัฐจะได้พิจารณาโครงการปฏิรูปการจัดเก็บภาษี ซึ่งเสนอโดยประธานาธิบดีจิมมี คาร์เตอร์ ในปลายเดือน (กันยายน 2520)

นอกจากนี้ นายคูเปอร์ ก็กล่าวว่า จะนำเอาประเด็นเรื่องการพิจารณาลดหย่อนภาษีที่เขาสำหรับสินค้าจากอาเซียน เพื่อขยายตลาดการค้าในสหรัฐให้กว้างขึ้นไปพิจารณาอีกทีหนึ่ง

จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่สหรัฐไม่มีใครแสดงความกระตือรือร้นเท่าที่ควร ต่อการร้องขอของอาเซียน และในการประชุมกลุ่มประเทศอาเซียนกับสหรัฐ ณ กรุงวอชิงตัน ระหว่างวันที่ 3-4 สิงหาคม 2521 ประเด็นในการเจรจาที่สำคัญ คือ นายไซรัส แวนซ์ รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐยืนยันว่าจะให้ความสนับสนุนโครงการตั้งทุนสำรองร่วมกันเพื่อประกันราคาสินค้าของโลกให้มีเสถียรภาพ

กองทุนนี้ได้กำหนดหลักการอย่างกว้าง ๆ ที่จะให้ประเทศที่พัฒนาแล้วช่วยกันออกเงินรวมหกพันล้านดอลลาร์ เพื่อสมทบกองทุนนั้น

กองทุนนี้จะมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งมีรายได้เข้าประเทศ เฉพาะจากการส่งออกวัตถุดิบอย่างเดียว ซึ่งมีราคาขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่บ่อย ๆ ไม่นานนัก กองทุนนี้จะช่วยพยุงราคาวัตถุดิบเอาไว้เมื่อความต้องการวัตถุดิบนั้น ๆ มีน้อย และราคาของวัตถุดิบนั้นตกต่ำ ทั้งนี้ โดยการรับซื้อเอาวัตถุดิบนั้นเก็บสต็อกไว้เพื่อขายเมื่อราคากระเตื้องสูงขึ้น

นับว่าแผนการนี้มีประโยชน์สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งกำลังประสบปัญหาในเรื่องเสถียรภาพของการส่งสินค้าออก และสหรัฐควรที่จะต้องเป็นผู้นำดำเนินการในการตั้งกองทุนนี้อย่างจริงจัง มิเช่นนั้นแล้วโครงการนี้ก็ยากที่จะเริ่มดำเนินการต่อไปได้

ออสเตรเลีย

ออสเตรเลีย เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วประเทศหนึ่ง ที่ประสบกับความสำเร็ทาง

ด้านการค้าอย่างน่าพอใจประเทศหนึ่ง การพัฒนาทางการค้าของออสเตรเลียได้ดำเนินไปอย่างจริงจังภายใต้ระเบียบและมาตรการต่าง ๆ ที่รัฐโลกกำหนดขึ้น ปัจจุบันออสเตรเลียเป็นประเทศที่ทำการค้ามากเป็นอันดับที่ 14 ของโลก

ออสเตรเลียเป็นประเทศสำคัญประเทศหนึ่งที่ตระหนักถึงความสำคัญของอาเซียน และให้ความร่วมมือกับอาเซียนด้วยดีตลอดมา และความสัมพันธ์ดังกล่าวให้ก้าวหน้าไปอย่างน่าพอใจ

ก. การติดต่อและดำเนินการ

ในด้านความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลียมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับ จะเห็นได้ว่ามูลค่าการค้าของออสเตรเลียกับอาเซียนในปี 2516/17 มีประมาณ 4.58 ของมูลค่าการค้าต่างประเทศของออสเตรเลียทั้งหมด และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 5.45 ในปี 2519/20 คิดเป็นมูลค่า 1,202.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในจำนวนนี้เป็นมูลค่าสินค้าออกจำนวน 771.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และนำสินค้าเข้า 431.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ออสเตรเลียอยู่ในฐานะได้เปรียบดุลการค้าเป็นมูลค่า 340.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และออสเตรเลียเกินดุลการค้าประเทศอาเซียนมาตลอด และเป็นที่คาดหมายว่าความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างอาเซียนและออสเตรเลียจะมีการขยายขอบเขตให้กว้างยิ่งขึ้น¹

สินค้าที่กลุ่มประเทศอาเซียนส่งออกไปยังประเทศออสเตรเลีย ที่สำคัญได้แก่ สินค้าประเภทไม้ ไม้แปรรูป และผลิตภัณฑ์จากไม้ สิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอ บีโตร์เลียม และผลิตภัณฑ์บีโตร์เลียม น้ำมันโคจจากพืช ปลา และผลิตภัณฑ์ปลา ยาง และผลิตภัณฑ์ยาง และเคมีภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นต้น

¹ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กองนโยบายการพาณิชย์ รายงานเรื่องสัมพันธ์ภาพทางการค้าระหว่างออสเตรเลีย กับสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) 2520

สินค้าที่กลุ่มประเทศอาเซียนนำเข้าจากออสเตรเลียที่สำคัญได้แก่ เครื่องจักรกลต่าง ๆ ยานยนต์ เหล็ก-เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ต่าง ๆ ปิโตรเลียมและผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม โลหะ และผลิตภัณฑ์จากโลหะ นมเนย และผลิตภัณฑ์อาหารจำพวกนมเนย น้ำตาล และข้าวสาลี เป็นต้น

ประเทศสมาชิกอาเซียนที่ทำการค้ากับประเทศออสเตรเลียมากที่สุด ได้แก่ สิงคโปร์ รองลงมา คือ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย

ปัญหาและอุปสรรคทางการค้าระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลีย อาเซียนและออสเตรเลียมีปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ทางการค้า ซึ่งทำให้การขยายตัวทางการค้าไม่เจริญเท่าที่ควร พอจะสรุปได้ดังนี้

(1) ปัญหาและอุปสรรคทางภาษีศุลกากร เนื่องจากสินค้าเข้าบางชนิดของออสเตรเลียตั้งภาษีไว้อ่อนขางสูง และในการปรับปรุงภาษีศุลกากรแต่ละครั้ง ก็ได้ออกให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อบรรดาประเทศคู่ค้าโดยทั่วไป

ออสเตรเลียเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ที่ให้สิทธิพิเศษทางศุลกากรเป็นการทั่วไป (GSP) แก่ประเทศที่กำลังพัฒนา เช่นเดียวกับอีกหลาย ๆ ประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่เนื่องจากในระยะตั้งแต่ปี 2518/19 การค้าของออสเตรเลียประสบภาวะซบเซงัน เกิดปัญหาว่างงานและปัญหาตุลการค่า ซึ่งในระหว่างนั้นเป็นผลให้ออสเตรเลียต้องมีการปรับปรุงแบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร เริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2519 เป็นต้นมา ได้ทำให้ประเทศคู่ค้าของออสเตรเลียหลายประเทศ รวมทั้งประเทศอาเซียนต้องได้รับผลกระทบกระเทือนจากการสูญเสียสิทธิพิเศษที่เคยได้รับโดย ออสเตรเลียได้ตัดสินค้าออกของประเทศคู่ค้า 17 รายการ ออกจากรายการที่เคยได้รับสิทธิพิเศษ เช่น สินค้าประเภทเสื้อผ้า ชุดชั้นใน ผ้าเช็ดหน้า พลาสติก สังกะสี และแบตเตอรี่ เป็นต้น โดยเฉพาะสินค้าประเทศเพื่อนบ้านนั้น ออสเตรเลียได้ตั้งกำแพงภาษีไว้อู้งถึง 33-43% นอกจากนั้นมีสินค้าบางชนิด เช่น อัญมณี ซึ่งเดิมถือเป็นสินค้าที่ลดกรรม ไม่ต้องเสียภาษี แต่ภายหลังการปรับปรุงแล้วจะต้องเสียภาษี 15-24% อย่างไรก็ตามในการปรับปรุงระบบสิทธิพิเศษทางการค้าของออสเตรเลียครั้งนี้ ก็ได้ออกให้เกิดผลดีแก่สินค้าออกของประเทศคู่ค้าและประเทศ

ภาคีอาเซียนด้วย เช่นกัน กล่าวคือ ออสเตรเลียได้เพิ่มสินค้าที่ได้รับสิทธิพิเศษอีก 77 รายการ¹

(2) ปัญหาและอุปสรรคที่มีใช้ภายในที่สุดถาวร นอกจากปัญหาทางด้านภาษีศุลกากรแล้ว ประเทศภาคีอาเซียนยังได้ประสบกับปัญหาอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งสินค้าออกไปยังออสเตรเลียอีกบางประการ กล่าวคือ การจำกัดการนำสินค้าบางอย่างเข้าประเทศเนื่องจากออสเตรเลียเป็นประเทศหนึ่งที่มีนโยบายการคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ จึงได้มีการกำหนดโควตาของสินค้าเข้าที่ออสเตรเลียพิจารณาเห็นว่า อาจจะทำให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจภายในประเทศได้ เช่น นโยบายการคุ้มครองอุตสาหกรรมสิ่งทอ และอุตสาหกรรมไม้อัด สินค้าประเภทรองเท้า เป็นต้น โดยเฉพาะเกี่ยวกับการกำหนดโควตาสินค้าประเภทเสื้อผ้าสำเร็จรูป ออสเตรเลียได้พยายามใช้มาตรการเข้มงวดในการส่งสินค้าประเภทนี้จากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเพิ่มขึ้น จนกระทั่งมาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศภาคีอาเซียนได้เรียกร้องให้บรรดาประเทศสมาชิกทั้งห้าของอาเซียน ร่วมกันพิจารณาและโต้ตอบการปฏิบัติดังกล่าวของออสเตรเลีย แต่ขณะนี้อาเซียนยังมีใ้คดำเนินการตามขอเรียกร้องของมาเลเซีย และเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2520 ออสเตรเลียก็ได้ออกแถลงการณ์เกี่ยวกับนโยบายคุ้มครองอุตสาหกรรมสิ่งทอภายในประเทศอีก โดยประกาศมาตรการควบคุมการนำเข้าสินค้า เสื้อผ้า เสื้อผ้า เสนอใยอะครีลิก และสินค้าอีกต่าง ๆ จากเสนอโดยสังเคราะห์ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

- (ก) โควตานำเข้าสำหรับผู้ชาย จะลดลงจาก 12 ล้านชิ้นเหลือเพียง 7 ล้านชิ้น
- (ข) โควตานำเข้าสำหรับผู้ชายในกางเกงและเสื้อเชิ้ตของผู้ชายจะลดลงจาก 8.5 ล้านชิ้น เหลือเพียง 6.5 ล้านชิ้น
- (ค) ภาษีขาเข้าสำหรับผู้ใหญ่และเด็ก จะพิจารณาจัดเก็บในอัตราเดียวกัน

¹ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, กองนโยบายการพาณิชย์, รายงานเรื่องสัมพันธ์ภาพทางการค้าระหว่างออสเตรเลียกับสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้(อาเซียน),

(ง) โคเวตนาเข้าสำหรับพาทองจากเส้นใยสังเคราะห์จะยังคงมีต่อไป แต่จะเพิ่มภาษีขาเข้าขึ้นเป็นตารางเมตรละ 50 เยนต์

(จ) การนำเข้าเกินกว่าอัตราที่กำหนดสำหรับสินค้าประเภทผาขนหนู และผ้าดีจากเส้นใยสังเคราะห์ จะถูกเรียกเก็บภาษีเพิ่มจากอัตราปกติอีกตารางเมตรละ 2 ดอลลาร์

ข. ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลีย

ความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลียได้เริ่มขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนมกราคม 2517 นับเป็นครั้งแรกที่อาเซียนได้เริ่มมีความสัมพันธ์กับประเทศที่สาม โดยที่ออสเตรเลียได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนโครงการรวมของอาเซียนเป็นเงิน 5 ล้านเหรียญออสเตรเลีย และตกลงที่จะให้มีการหารืออย่างใกล้ชิดกับอาเซียนเกี่ยวกับความร่วมมือทางการค้า

โครงการความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลียทางด้านการเศรษฐกิจ ในขณะนี้มีอยู่ 5 โครงการด้วยกัน ดังนี้

1. โครงการโปรตีน

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการวิจัยและค้นคว้าหาวิธีผลิตอาหารที่มีคุณค่าทางโปรตีนสูงจากถั่วเหลือง ทั้งนี้ เพื่อช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนอาหารที่มีประโยชน์ในประเทศอาเซียน โครงการนี้นับเป็นโครงการที่ได้รับการพัฒนาไปมากที่สุดในจำนวนโครงการที่ออสเตรเลียให้ความช่วยเหลือ

ออสเตรเลียได้ให้ความช่วยเหลือในการจัดหาอุปกรณ์การวิจัยและทดลองผลิต ซึ่งได้รับการจัดตั้งตามศูนย์วิจัยต่าง ๆ ในประเทศอาเซียนแล้วเป็นเงิน 2.5 ล้านเหรียญออสเตรเลีย โดยที่โครงการนี้ได้ดำเนินการไปมากกว่าโครงการอื่น ๆ เช่น ได้มีการทดลองผลิตอาหารเด็กและขนมชนิดต่าง ๆ และมีการก่อสร้างโรงงานผลิตแป้งจากถั่วเหลืองที่เชียงใหม่ ออสเตรเลียจึงได้ตกลงที่จะให้ความช่วยเหลือแก่อาเซียนในการดำเนินโครงการขึ้นต่อไป ซึ่งมุ่งที่จะหาช่องทางเผยแพร่ผลการวิจัยให้เป็นที่ยอมรับในวงการอุตสาหกรรมและการค้า ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนของอาเซียนได้รับผลประโยชน์จากโครงการนี้อย่างแท้จริง

2. โครงการจัดทำและเก็บรักษาเมล็ดพืช และการขนส่งปลัสต์และอาหารที่เน่าเปื่อยได้อื่น ๆ

วัตถุประสงค์ของโครงการมุ่งไปในด้านการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการที่จะจัดทำและเก็บรักษาเมล็ดพืช เช่น ข้าวเปลือก ข้าวสาร ตลอดจนศึกษาหาสูตรแกไขปัญหาการขนส่งผัก ผลไม้ ปศุสัตว์ และผลิตภัณฑ์ประมง ทั้งภายในและภายนอกภูมิภาค ซึ่งในประเทศอาเซียนเองได้มีการศึกษาน้อยมากในเรื่องนี้

ออสเตรเลียได้ให้ความช่วยเหลือในการจัดหาอุปกรณ์ที่จะใช้ในการวิจัยและการทดลองในการจัดตั้งศูนย์อบรม ASEAN Australian Post Harvest ที่มหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์และในการจัดโครงการฝึกอบรมในออสเตรเลียสำหรับนักบริหารระดับกลางจากอาเซียนทางด้านเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยวกับผลไม้และผัก โครงการนี้ได้ดำเนินไปอย่างลาชามาก เนื่องจากมีโครงการย่อยหลายโครงการ ทำให้งบประมาณที่ได้รับจากออสเตรเลียไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตามในการประชุมครั้งหลังสุดเมื่อเดือนพฤษภาคม ศกนี้ ออสเตรเลียได้รับในหลักการที่จะให้ความช่วยเหลือแก่โครงการนี้ต่อไป

3. โครงการจัดตั้งศูนย์พิทักษ์สุริโลกในอาเซียน

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการจัดตั้งศูนย์ดังกล่าวขึ้นในอาเซียน เพื่อหามาตรการป้องกันการค้าที่มีคุณภาพต่ำเข้ามาในภูมิภาค

ออสเตรเลียได้เชิญให้อาเซียนส่งคณะผู้แทนไปทำการศึกษาเกี่ยวกับการพิทักษ์สุริโลกในออสเตรเลีย ก่อนที่จะมีการตกลงกันว่า ออสเตรเลียจะให้ความช่วยเหลือแก่อาเซียนโดยอย่างไรบ้าง ขณะนี้ยังรอให้อาเซียนแต่งตั้งคณะผู้แทนอยู่

4. โครงการวิจัยด้านการศึกษา

โดยที่ประเทศสมาชิกอาเซียนใดมีนโยบายที่จะปรับปรุงระบบการศึกษาของตนให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศอยู่แล้ว จึงได้ตกลงที่จะให้มีการประสานการดำเนินงานนโยบายดังกล่าวด้วยการจัดตั้งระบบการพัฒนาศึกษาศึกษาขึ้นในภูมิภาค ในขั้นแรกได้ตั้งหน่วยปฏิบัติงานพิเศษทางด้านการศึกษาขึ้น เพื่อทำการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับความต้องการภายในประเทศสมาชิกในการร่วมมือกันทางด้านนี้

5. ความร่วมมือในการส่งเสริมการค้า

ในปัจจุบัน อาเซียนต้องประสบปัญหาการค้าขาดดุล การค้ากับออสเตรเลียอยู่เสมอ ทั้งนี้ เพราะสินค้าที่มีความสำคัญของอาเซียนต้องประสบอุปสรรคในการเข้าไปยังตลาดออสเตรเลียเป็นอันมาก อาทิ อุปสรรคทางด้านพิธีการระบบโควตาและการให้ใบอนุญาตการนำเข้าที่เข้มงวด ปัญหาการขนส่ง เป็นต้น ฉะนั้น อาเซียนจึงได้ร่วมกันหาทางเจรจากับออสเตรเลียเพื่อไหลลดยอนและขจัดปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว ซึ่งในเรื่องนี้ออสเตรเลียแจ้งว่าพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือในการส่งเสริมสินค้าออกของอาเซียนด้วย

และในการประชุมระหว่างหัวหน้าคณะรัฐบาลอาเซียนกับนายกรัฐมนตรีออสเตรเลีย ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2520 นายกรัฐมนตรีออสเตรเลียได้ตกลงที่จะดำเนินการเป็นขั้น ๆ เพื่อเพิ่มพูนความช่วยเหลือที่ออสเตรเลียให้แก่ อาเซียน (ในโครงการรวม) ดังนี้

(1) จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนโครงการพัฒนาร่วมกันภายใต้โครงการร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลีย เป็นเงินจำนวน 10 ล้านเหรียญออสเตรเลีย เนื่องจากเงินช่วยเหลือที่เดิมกำหนดไว้จำนวน 5 ล้านเหรียญออสเตรเลียใช้เกือบจะหมดแล้ว เงินช่วยเหลือจำนวนใหม่นี้จะนำไปใช้ขยายโครงการต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว และจัดทำโครงการใหม่ ๆ ขึ้นอีก

(2) รับรองที่จะให้ความช่วยเหลือเท่าที่มีความสามารถและกำลังในโครงการอุตสาหกรรมต่าง ๆ ของอาเซียน เมื่อได้มีการกำหนดโครงการเหล่านี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

(3) ตกลงที่จะเพิ่มจำนวนเงินช่วยเหลือแบบทวิภาคี ที่ออสเตรเลียให้แก่ประเทศสมาชิกอาเซียน จำนวนระหว่าง 90 ล้าน ถึง 250 ล้านเหรียญออสเตรเลีย และในระยะ 2-3 เดือนข้างหน้า รัฐบาลออสเตรเลียจะปรึกษารื้อกับแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนถึงผลกระทบกระเทือน และเจรจารายละเอียดของโครงการของแต่ละประเทศต่อไป

(4) ขยายความช่วยเหลือที่ไม่ผูกพันของออสเตรเลีย เพื่อที่จะส่งเสริมการซื้อวัสดุและอุปกรณ์ซึ่งมีชิ้นส่วนที่ผลิตในภูมิภาคพอสมควรจากภายในภูมิภาคอาเซียน

(5) รับหลักการในการชำระค่าใช้จ่ายท้องถิ่นที่เกี่ยวกับโครงการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศอาเซียน โดยจะให้เงินช่วยเหลือไปจนถึงร้อยละ 50 ของมูลค่าโครงการ หรือจะให้เงินช่วยเหลือตามประมาณการส่วนที่เป็นเงินตราต่างประเทศ แล้วแต่ว่าจำนวนไหนจะมากกว่ากัน

(6) ขยายบทบาทของออสเตรเลียในการร่วมให้ทุนใหม่มากขึ้น เพื่อที่จะให้ได้ผลและประสิทธิภาพในการจัดสรรเงินทุนช่วยเหลือตามที่ประเทศที่รับความช่วยเหลือเห็นสมควร

(7) รับผิดชอบระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลียเกี่ยวกับการลงทุน
ซึ่งฝ่ายอาเซียนได้เคยเสนอแนะใหม่

(8) ทางด้านการค้า โดยที่ตระหนักถึงปัญหาทางเศรษฐกิจในประเทศที่
ออสเตรเลียกำลังประสบอยู่ หัวหน้าคณะรัฐบาลของอาเซียนได้แสดงความปรารถนาอย่าง
จริงใจที่จะขยายการมีส่วนทางการค้าของอาเซียนที่มีอยู่กับออสเตรเลีย หัวหน้าคณะรัฐบาล
ของอาเซียนและนายกรัฐมนตรีออสเตรเลียได้เห็นพ้องตรงกันว่าควรปรับปรุงกลไก ปรึกษา
หารือเพื่อที่จะส่งเสริมความร่วมมือและการเข้าใจปัญหาในการพัฒนาความสัมพันธ์ทางการค้า
ให้ดียิ่งขึ้น เกี่ยวกับเรื่องนี้ รัฐมนตรีต่างประเทศจะได้นำข้อเสนอแนะที่สมควรต่อรัฐบาล
ของตนในโอกาสต่อไป

และในขณะนี้กลุ่มอาเซียนกับออสเตรเลียได้มีการปรึกษาหารือที่จะจัดตั้ง
สภาการค้าร่วมระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลีย (ASEAN Australia Joint Trade
Council) เพื่อที่จะช่วยแก้ปัญหาตุลการการค้าระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลียให้ลดน้อยลงและ
เป็นการขยายตลาดสินค้าของอาเซียนไปยังออสเตรเลียให้มากขึ้น

นอกจากนั้นแล้วออสเตรเลียได้ตกลงที่จะออกค่าใช้จ่ายในโครงการวิจัย
ร่วมระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลีย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ที่มีพื้นฐานอัน
มั่นคงสำหรับพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจระยะยาวระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลีย
รายละเอียดของโครงการนี้จะได้ตกลงกันภายใต้กรอบการประชุมปรึกษาหารือระหว่าง
อาเซียนกับออสเตรเลีย

สำหรับประเทศอื่น ๆ ที่ให้ความร่วมมืออย่างเป็นทางการกับอาเซียน คือ
นิวซีแลนด์ และ แคนาดา

นิวซีแลนด์

ก. การติดต่อและดำเนินการ

ความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับนิวซีแลนด์ได้เริ่มขึ้นเป็นทางการ เมื่อเดือน
กุมภาพันธ์ 2518 จนบัดนี้ได้มีการประชุมภายใต้ ASEAN-New Zealand Dialogue มาแล้ว
3 ครั้ง คือ ครั้งแรกเมื่อวันที่ 29-28 กุมภาพันธ์ 2518 ที่สิงคโปร์ ครั้งที่สองวันที่ 15-18

กรกฎาคม 2518 ที่กรุงเวสต์ลิงตัน และครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 9-10 พฤษภาคม 2520 ที่
กรุงจาร์การตา

ข. ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับนิวซีแลนด์

นิวซีแลนด์ได้ตกลงให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการอาเซียนรวม 5 โครงการ
ด้วยกัน ซึ่งได้รับการทบทวนในการประชุมระหว่างอาเซียนกับนิวซีแลนด์ครั้งล่าสุด ดังนี้

1. การเลี้ยงสัตว์ (Animal Husbandry)

อินโดนีเซียเป็นผู้ประสานงานโครงการนี้เน้นหนักในด้านกาป้องกันโรคสัตว์
และต่อไปอาจขยายไปถึงการพัฒนาอาหารสัตว์ด้วย เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2519 ได้มีการ
ตกลงในเรื่องโครงการอนามัยของสัตว์ (Animal Health) รวม 4 โครงการด้วยกัน
แต่ต่อมาฝ่ายนิวซีแลนด์แจ้งว่า พร้อมทั้งจะเริ่มโครงการพัฒนาการบริหารของสัตวแพทย์
(Veterinary Administration Development Program) เพียงโครงการเดียวและ
ได้จัดให้มีการประชุมเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์อาวุโสของอาเซียนที่กรุงเวสต์ลิงตัน เมื่อวันที่ 17-30
เมษายน 2520 ที่ประชุมได้ตกลงจัดทำหลักสูตร เตรียมการทำงาน (Workshop) สัมมนา
สำหรับสัตวแพทย์ ในการนี้ ฝ่ายนิวซีแลนด์ตกลงจะส่งเจ้าหน้าที่คณะหนึ่งมาทำการสำรวจ
เครื่องอำนวยความสะดวกในประเทศอาเซียน ต่อจากนั้นผู้เชี่ยวชาญของนิวซีแลนด์จะเริ่ม
ทำการฝึกอบรมเป็นเวลา 4-5 สัปดาห์ แก่เจ้าหน้าที่ประเทศอาเซียนคราวละ 14-15 คน
ตามศูนย์ของประเทศอาเซียนที่มีอยู่ การอบรมครั้งแรกจะมีขึ้นที่อินโดนีเซียในต้นปี 2521

2. ความร่วมมือในการขยายการค้า (Cooperation for Trade

Expansion)

สิงคโปร์เป็นผู้ประสานงาน ในตอนแรก ฝ่ายนิวซีแลนด์ได้รับว่าจะพิจารณา
ผ่อนคลายนโยบายการออกใบอนุญาตการนำเข้า (Import Licensing) ของนิวซีแลนด์
จะปรับปรุงระบบการให้สิทธิพิเศษทางศุลกากร และจะจัดตั้งหน่วยงานขึ้นในกระทรวงพาณิชย์
และอุตสาหกรรมของนิวซีแลนด์ เพื่อช่วยส่งเสริมการค้ากับกลุ่มอาเซียนโดยเฉพาะ และได้
ตกลงให้มีการจัดกลุ่มศึกษาเกี่ยวกับการค้าระหว่างอาเซียนกับนิวซีแลนด์ด้วย

ต่อมาได้มีการประชุมกลุ่มศึกษาดังกล่าวที่สิงคโปร์ เมื่อเดือนมีนาคม 2520
ผลปรากฏว่า ฝ่ายนิวซีแลนด์ไม่อาจพิจารณาข้อเสนอของอาเซียนที่จะให้นิวซีแลนด์ขจัดอุปสรรค

ทางการค้าที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางการค้าใหม่เกิดขึ้น โดยได้ชี้แจงเกี่ยวกับอุปสรรคทางการค้าที่ฝ่ายอาเซียนเสนอว่าในเรื่องการขออนุญาตนำเข้านั้นมีปริมาณน้อยเพียง 30% ของสินค้าเข้าทั้งหมดของนิวซีแลนด์จำต้องกระทำเพื่อส่งเงินตราต่างประเทศให้โดยเฉพาะสินค้าที่จำเป็น และนิวซีแลนด์เองก็มีปัญหาทางเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยเฉพาะการขาดดุลการชำระเงิน หากตกลงไม่กีดกันสินค้าของอาเซียนก็จะทำให้นิวซีแลนด์ประสบความลำบาก ส่วนเรื่องการวางเงินประกัน (Import Deposit Scheme) ก็เป็นการปฏิบัติทั่วโลก เฉพาะส่วนของอาเซียนก็มีเพียงเล็กน้อยไม่สำคัญ ว่าง่ายไรก็ดีหากในภายหน้าสภาวะข้างต้นเปลี่ยนแปลงไป นิวซีแลนด์ก็ยินดีรับพิจารณาใหม่

3. โครงการทันเอนามัย (Dental Health)

นิวซีแลนด์ได้เสนอที่จะให้ความช่วยเหลือในการจัดการอบรมทันตพยาบาลในประเทศอาเซียนขึ้น โดยมีประเทศไทยเป็นผู้ประสานงาน การประชุมผู้เชี่ยวชาญระหว่างอาเซียนกับนิวซีแลนด์จะมีที่กรุงเทพฯ ในตอนปลายปี 2520 เพื่อตกลงกันในเรื่องโครงการนี้

4. การปลูกป่าและการพัฒนาป่าสน (Reforestation and Pine Development) ฟิลิปปินส์ เป็นผู้ประสานงาน

ในการประชุมผู้เชี่ยวชาญอาเซียน-นิวซีแลนด์ ครั้งแรกอาเซียนเสนอโครงการย่อยให้ฝ่ายนิวซีแลนด์พิจารณา 3 โครงการคือ

(ก) การปลูกป่า (Plantation Forestry)

(ข) การวิจัยการพัฒนาป่าสน (Pine Forest Development Research)

(ค) การจัดการในการปลูกสน (Management of Pine Plantation)

ฝ่ายนิวซีแลนด์รับในขั้นแรกเพียงโครงการเดียวก่อน โดยจะทำการทดลองในฟิลิปปินส์ ผู้เชี่ยวชาญนิวซีแลนด์จะเดินทางมาเยี่ยมประเทศอาเซียน ระหว่าง 28 เมษายน-20 พฤษภาคม 2520 (ของไทย 17-18 พฤษภาคม) เพื่อหารือและวางแผนละเอียดในโครงการปลูกป่า ฝ่ายนิวซีแลนด์ได้ชี้แจงว่า ในขณะนี้ฝ่ายนิวซีแลนด์มีผู้เชี่ยวชาญจำกัด เพราะมีภาระในโครงการป่าไม้ในที่อื่น ๆ ของโลกด้วย

5. การสำรวจการใช้ไม้สูง (Survey on End-Uses of Timber)
มาเลเซียเป็นผู้ประสานงาน โครงการสำรวจนี้ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ

ระยะแรก

ทบทวนสถานะการใช้ และการค้าผลิตภัณฑ์ไม้ในประเทศอาเซียน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญนิวซีแลนด์และอาเซียนได้ร่วมกันหารือทำรายงานขึ้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการในระยะ 2

ระยะสอง

การสำรวจการใช้ไม้ในประเทศต่าง ๆ ที่คัดเลือก รวมทั้งสถิติการใช้ผลิตภัณฑ์ไม้จากประเทศอาเซียน

การดำเนินโครงการได้เสร็จสิ้นลงด้วยดี โดยผู้เชี่ยวชาญทั้งสองฝ่ายได้จัดทำรายงานสุดท้ายจำนวน 12 ฉบับเสร็จเรียบร้อย เมื่อปลายเดือนกรกฎาคม 2520

ในการประชุมระหว่างหัวหน้าคณะรัฐบาลอาเซียนกับนายกรัฐมนตรีนิวซีแลนด์เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2520 ฝ่ายนิวซีแลนด์ได้ยืนยันที่จะร่วมมือกับอาเซียนในด้านการพัฒนาการค้าและเศรษฐกิจต่อไป โดยเฉพาะในด้านการป่าไม้และสุขภาพของสัตว์เลี้ยง

ทางด้านการค้า นิวซีแลนด์พร้อมที่จะปฏิบัติและให้เงินทุนในการดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้ส่งออกของประเทศอาเซียน เพื่อให้ได้รับส่วนแบ่งของตลาดนิวซีแลนด์มากยิ่งขึ้น นายกรัฐมนตรีนิวซีแลนด์ได้กล่าวด้วยว่านอกเหนือไปจากมาตรการต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการไป อันเป็นการขยายสิทธิพิเศษทั่วไปทางศุลกากรของนิวซีแลนด์แล้ว รัฐบาลนิวซีแลนด์ยังได้ตั้งใจที่จะปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการสนองของอาเซียนอีกด้วย

แคนาดา

ก. การติดต่อและดำเนินการ

อาเซียนและแคนาดาได้มีการประชุมตกลงกันอย่างเป็นทางการระหว่างวันที่ 3-4 กุมภาพันธ์ 2520 ณ กรุงมะนิลา คณะผู้แทนแคนาดาที่เข้าร่วมประชุมครั้งนี้ทำโดย Mr. R. L. Rogers ซึ่งเป็นอธิบดีกรมกิจการภายนอก ฝ่ายกิจการแปซิฟิก และเอเชีย

ที่ประชุมอาเซียนและแคนาดาได้วางรากฐานของความสัมพันธ์ในรูปแบบของความร่วมมือต่าง ๆ และมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในความต้อการที่จะรับมาตรการที่จะนำไปสู่การส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาและอุตสาหกรรม สำหรับความร่วมมือทางด้านการศึกษานี้อาจจะครอบคลุมถึงการขยายตัวทางการค้า การตลาด การส่งเสริมและการตรวจสอบปัญหาทางการค้า

ข. ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับแคนาดา

อาเซียนและแคนาดาได้ยอมรับว่าขอบข่ายการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาเซียนและแคนาดานั้น เรื่องที่ถือเป็นความสำคัญอันดับแรก มีดังนี้

1. การสื่อสารความร่วมมือส่วนภูมิภาค หน่วยพัฒนาระหว่างประเทศของแคนาดา (Canadian International Development Agency=CIDA) ได้รับรองรายงานของ Mr.W.A. Schultz ผู้เชี่ยวชาญด้านความร่วมมือของแคนาดา ซึ่งได้ทำการศึกษาขั้นต้นในโครงการนี้ บันทึกช่วยจำซึ่งโคลงนามในระดับรัฐมนตรี สำหรับเรื่องเงินทุนในโครงการนี้จำนวนประมาณ 800,000 ดอลลาร์สหรัฐ การศึกษาได้ปรากฏเป็นรูปขึ้นและได้รับความตีพิมพ์ในเดือนกันยายน 2520 และปลายปี 2521

2. การขนส่งทางอากาศส่วนภูมิภาค

3. การประมง

4. ความร่วมมือทางด้านการค้า

อาเซียนได้เสนอต่อแคนาดาที่จะเพิ่มขอบข่ายของความร่วมมือต่อแคนาดาในเรื่องต่อไปนี้

1. ป่าไม้ และการปลูกป่าใหม่

2. ภูมิศาสตร์ว่าด้วยมหาสมุทร

3. การวิจัยทางด้านเกษตรกรรม

4. การพัฒนาและการสำรวจแร่ ซึ่งรวมถึงน้ำมันด้วย

5. เทคนิคการขนส่ง เช่น การต่อเรือ และการพัฒนาท่าเรือ